

У МОЗ вирішили купувати все самостійно і не підпускати до бюджетних коштів нікого

Бюджетний комітет парламенту 19 травня схвалив виділення 2,3 мільярдів гривень на закупівлю засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) від коронавірусу для українських лікарень. На ці гроші держава планує придбати маски, респіратори, захисні окуляри та костюми. Це, звичайно, позитив, однак якщо вникнути в цифри масштабної закупівлі, то можна побачити, що всі ЗІЗи влада збирається купувати за ціною, вище їх ринкової вартості.

Чому так відбувається, розбирався "Апостроф".

Ціна "броні"

Ще на початку травня Кабмін попросив додатково 2,9 мільярдів гривень із фонду боротьби з коронавірусом. Із них 650 мільйонів повинні бути спрямовані на розвиток і оплату праці співробітникам лабораторій МОЗ (саме там щодня досліджують тисячі проб на коронавірус), а решта грошей підуть на закупівлю антивірусної "броні" для медиків.

Витрати мав узгодити бюджетний комітет ВР, і 19 травня нардепи це зробили (правда, не одноголосно). Однак, якщо проаналізувати дані, які опублікував член комітету Олексій Гончаренко, в Міністерстві охорони здоров'я збираються купувати засоби захисту дорожче їхньої ринкової вартості.

Наприклад, в уряді збираються придбати 6,6 мільйонів медичних масок за орієнтовною ціною 10 гривень за штуку. У роздробі маски стільки й коштують, але якщо робити оптові закупівлі, то, очевидно, можна істотно заощадити.

"Якщо брати текстильні маски або ситцеві, які ми робимо, багаторазові, то подібні маски ми продаємо по 8-9 гривень, - розповідає "Апострофу" засновник групи компаній "Текстиль-Контакт" Олександр Соколовський. - Якщо брати штаповані тришарові маски, то ціни варіюються в районі 6-7 гривень".

Якщо звернутися до цифр угод на Prozorro, то можна побачити, що Золочівська райдержадміністрація закупила 1000 масок по 8,5 гривень за штуку, а департамент ЖКГ Івано-Франківської міськради взагалі зміг укласти договір на поставку 2000 масок по 5,6 гривень кожна.

Але варто зазначити, що маски все ж бувають різні. Після пандемії коронавірусу на ринок вийшли сотні ділків, які почали шити і продавати маски на будь-який смак, дизайн і гаманець. Але маски ці часто не мали нічого спільного з виробами медичного призначення, які дійсно забезпечують захист.

Стандарт медичної маски визначено ДСТУ EN 14683:2014 "Маски хірургічні. Вимоги та

методи випробування". Згідно з цим стандартом правильна медична маска повинна бути виготовлена з нетканого гіпоалергенного матеріалу, не мати запаху, а внутрішня і зовнішня сторони маски повинні бути різного кольору.

Так, може, в Золочеві та Івано-Франківську, де примудрилися купити засоби захисту дешевше, просто купили "неправильні" маски? А в Міністерстві охорони здоров'я хочуть "правильний" захист, а він коштує мінімум 10 гривень за штуку? Не зовсім так.

Зважаючи надані по операціях на Prozorro, 24 квітня Новоукраїнська центральна районна лікарня закупила 2600 масок стандарту EN 14683 по 9,5 гривень. На перший погляд, економія невелика: всього 50 копійок на масці, але купуючи 6,6 мільйонів масок (як планує уряд), по 9,5 гривень за штуку бюджет зміг би заощадити 3,3 мільйони гривень.

Центр первинної медико-санітарної допомоги Баришівської райради знайшов маски по 6,1 гривні за штуку, а ось 13 травня комунальне підприємство Закарпатської облради закупило такі ж стандартизовані маски взагалі по 5,1 гривні за штуку. Тобто в такому разі економія могла б становити більш як 32 мільйони гривень.

Утім, навіть 5 гривень за маску, порівняно з докоронавірусним періодом, - це не так і мало. Наприклад, у січні, коли до загрози COVID-19 в Україні ще ніхто не ставився

серйозно, на Prozorro медичні маски розходилися по 0,7-1,5 гривень за штуку. У березні, через підвищений попит, стався різкий стрибок ціни: деякі постачальники примудрялися збувати державі маски навіть по 25 гривень.

Потім була заборона на експорт товарів медичного призначення, який дозволив збити ціни, але зараз у Мінекономрозвитку припускають, що з 1 червня цю заборону можна скасовувати. Нібито українські виробники змогли наситити ринок внутрішній (принаймні, масками), а значить, вже пора виходити на ринок зовнішній. Тобто ціни на "броню" від коронавірусу знову можуть злетіти, адже на Заході продавати нашу продукцію куди вигідніше.

"Західні замовники, на відміну від нашої держави, готові давати серйозні замовлення і готові за них платити", - запевняє Олександр Соколовський.

Де будемо шопитися

Поки невідомо, у кого саме Україна буде купувати засоби захисту: у вітчизняного виробника чи в Китаї.

За словами Соколовського, вітчизняні виробники здатні задовольнити потреби держави в засобах захисту на 100%.

"В Україні цілком достатньо виробничих потужностей, щоб організувати випуск засобів захисту. Є підприємства, які можуть виробляти по 200-500 тисяч масок на день. Але для того, щоб виробник був до цього готовий, потрібно озвучити бюджет, номенклатуру в межах бюджету, скільки потрібно зробити засобів захисту з розбивкою по місяцях. Виробництво по кнопці вкл/викл не працює", - підкреслив Соколовський.

У межах місячної потреби на суму в 2,3 мільярди уряд планує закупити 6,6 мільйонів масок, 4,3 мільйони захисних костюмів, 1,2 мільйони респіраторів. Це досить багато, тому вже зараз вітчизняному виробникові непогано було б знати - збирається влада до нього звертатися чи ні.

"Якщо це щомісячна потреба, то вже потрібно починати працювати, і торги повинні бути вже оголошені. Але поки ми не бачили ніяких оголошень про закупівлю, і до нас ніхто не звертався, тому питання для нас залишається відкритим", - резюмував Олександр Соколовський.

Але вже зараз зрозуміло, що захисні костюми Україні доведеться імпортувати.

"Стосовно захисних костюмів введено такий стандарт, який ніхто в Україні виконати не може, тому вони в будь-якому випадку будуть імпортними", - пояснив "Апострофу" член парламентського комітету з питань бюджету Олексій Гончаренко.

А на захисні костюми піде якраз таки лєвова частка з виділених 2,3 мільярдів гривень на засоби захисту - 2,1 мільярди гривень.

Стандарт захисних костюмів, про який говорить Гончаренко, - це ДСТУ EN 14126. МОЗ уже встиг потрапити в скандал з цим стандартом, коли в березні під виграний тендер "Текстиль-Контакт" почав відшивати костюми, а в МОЗ їх передумали купувати, пославшись на відсутність сертифіката у виробника. У підсумку, ці костюми прилетіли до нас з Китаю.

Правда, якої саме якості товар потрапив в Україну з Піднебесної, сказати складно.

"У нас, як виявилось, немає лабораторій, які можуть перевіряти продукцію на відповідність стандарту EN 14126. Ну, а в Китаї, як пощастить: є виробники, у яких сертифікат стандарту відповідає реальності, а є і продукція неналежної якості (так, до Польщі поставлялися маски з Китаю за підробленими сертифікатами, - "Апостроф")", - зазначив Олександр Соколовський.

Більш того, і це найголовніше - ДЕ уряд буде купувати засоби захисту, не знають навіть на держпідприємстві "Медичні закупівлі України", яке і повинно займатися централізованими медичними закупівлями в країні.

Підприємство створили ще в 2018 році для забезпечення "прозорих і якісних" закупівель, в тому числі, і через міжнародні організації. Однак на ДП розповіли

"Апострофу", що ніяких завдань від МОЗ не отримували.

"Щоб почати такі закупівлі, нам потрібно отримати відповідне розпорядження від МОЗ, де вони нам вкажуть, яка кількість і що саме їм потрібно. На сьогодні ніякої інформації з приводу того, відбуватимуться ці закупівлі через нас чи ні, ми не отримували", - пояснили нам у прес-службі підприємства.

Але, схоже, в Міністерстві охорони здоров'я взагалі вирішили не підпускати до бюджетних коштів нікого.

"Після ситуації з костюмами біологічного захисту, коли МОЗ вперше за 6 років купив їх самостійно через свій тендерний комітет, нас виключили з казначейських рахунків на отримання коштів із резервного фонду по COVID-19. Тому зараз ми нічого не можемо закуповувати за цим напрямом", - резюмували в прес-службі.